

FEBRUARI of Sprokkelmaand (soms ook Schrikkelmaand, Lichtmismaand, Dooimaand....)

Sprokkelen zou komen van "scurcare" (verontreiniging) zoals de Romeinse feestdag "Spurcalia" waarop de reinigingsriten van "Februa" volgden.

Ook Dooimaand genoemd.

- *Februari is nooit zo fel,
of hij geeft zijn zomerse dagen wel.*
- *Februari komt verklaren, hoe men hout en kool moet sparen.*
- *Het kort maandeken is vaak een stortmaandeken.*
- *Als de kat in februari in de zon ligt,
Moet ze in maart achter de stoof.*
- *In februari erg veel mist, geeft veel gras en hooi in de kist.*
- *Februari de kortste, de slechtste, de Sprokkelmaand.*
- *Geeft februari de winter niet,
hij is voor Pasen in 't verschiet.*
- *Al is de sprokkel nog zo fel,
ze heeft vijf schone dagen wel.*
- *Geeft de sprokkelmaand de winter niet,
hij is voor Pasen in 't verschiet !*
- *Een koude dooi,
Een behouden dooi !
(D.D.)*

1 februari.

- Feke is sterker dan Janneken.
- **Waaiberg-Leuven:** Verering van de H. Ermelindis en aanbidding tegen koorts, lamheid, oogziekten.
- **Heppen:** Blasiusherdenking en viering ten voordele van de overledenen van het Blasiusbroederschap. Ook in **Walbets** en in **Rijkhoven** (Alden Biesen).
- Algemene viering van de Heilige Brigida die in de 7de eeuw leefde in Ierland en aanroepen wordt tegen allerhande veeziekten. Haar verering werd door Ierse monniken in Europa verspreid bij de kerstening. Ze wordt vereerd in **Zutendaal, Koersel, Meeuwen, Voeren**.
- H. Brigitta van Kildare, (°453 - 1523), voorgesteld als een abdis met een koe aan haar voeten, patrones van het hoornvee.
- **Zutendaal:** Verering van de H. Brigitta met een mis en de wijding van de Brigitta-tarwe, die in zakjes door de Heemkundige kring wordt uitgedeeld samen met een huiszegen. Ook aan de kapel van St.-Brigitta in **Opglabbeek**. Deze heilige wordt aanroepen tegen alle ziekten onder de runderen.
- **Opoeteren:** In de Cassiuskapel (1896) aan Brigitta toegewijd is sedertdien een St. Jozefskapel geworden (1985)
- Een zondagslijk maakt het kerkhof rijk.
- *Is februari zacht, de lente brengt nog vorst bij nacht.*
- *Nooit is februari zo fel, of ze geeft vijf zonnedagen wel.*
- Voor Lichtmis deden de nieuwe moeders hun kerkgang, als eerste kerkbezoek na de bevalling, of na een ziekte om te bedanken. Met volgende spreuk:
Doet ge uwe kerkgang bij zonneshijn,

- Dan komen er twee winters in het jaar !*
- *Is Lichtmis klaar en rein,
't zal een lange winter zijn.*
 - *Schijnt met Lichtmis de zon,
dan kruipt de vos terug in zijn hol.*
 - *Schijnt met Lichtmis de zonne heet
dan komt er nog veel sneeuw en leed.*
 - *Lichtmis donker,
maakt van de boer een jonker.*
 - *Lichtmis helder en klaar,
maakt van de boer een bedelaar.
(dan komt er nog veel sneeuw, voorwaar !.*
 - *Lichtmis hel en klaar,
dan komt er nog
veel sneeuw voorwaar.*
 - *Lichtmis vroeg de zon op de toren,
Dan gaat alle vlas verloren!
(D.D.)*
 - *Als met Lichtmis de zon schijnt
Op de toren,
Komt er nog zoveel sneeuw
Als van tevoren.*
 - *Als de lichtkeersen
Door de sneeuw gan,
Gaan de koeikens vroeg in de wei.*
 - *In de meeste Europese landen bestond het gebruik van pannenkoeken (Vlaanderen) te bakken,
spekpannekoeken met siroop of ontbijt van de vrijgezel (Nederland), pannekoeken met appels en
calvados (Normandië en in de Maasstreek wel 200 soorten verschillende mogelijkheden te
bereiden met krenten, vruchten, kruiden enz.*
 - *Als met Lichtmis de zon schijnt op de toren,
krijgt men nog zoveel sneeuw als tevoren.*
 - *Als bij lichtmis de zon schijnt op den altaar,
dan is het bijzonder bijenjaar.*
 - *Als de zon op misboek schijnt,
is het dat de winter verdwijnt.*
 - *(Wanneer met Lichtmis de zon op het misboek schijnt,
dan kruipt de vos nog zes weken in zijn hol.....).*
 - *Geeft Lichtmis zonnenschijn,
dan zal het nog lang winter zijn.*
 - *Er en is geen vrouwtje zo arm,
of ze maakt haar koekepannetje wel warm.*
 - *Schijnt hij op den altaar,
boerke, bewaar uw hooi voorwaar!*
 - *Als de zon valt op een koude steen,
staat de winter nog op een been.*
 - *Met Maria Lichtmis warme zonnenschijn,
er zal meer sneeuw ijs en vorst dan tevoren zijn.*
 - **Neerpelt:** Voor het eerst worden hier St Antoniusbeeldjes te koop gesteld.(1990).
 - *Schijnt met Lichtmis de zon al heet,
dan komt er nog veel sneeuw en leed.*
 - **Meeuwen-Gruitrode:** Verering van de H.Amandus met aanroepingen tegen gewrichtspijnen,
kanker en reumatiek. Speciale missen begin februari, overlezen van zieken en verering van de
relikwie.
 - **Heusden:** Bedevaart ingericht door Frans Bruyn naar Medjugorje.
 - *Lichtmis in groen kleeft,
Pasen wit besneeuwd.
Moeder bakt een wafel
en zet de fles op tafel,
en zingt; kerrekoe,*

en hou ons deurke toe.

- **Gingelom:** De kinderen van Gingelom gaan deze avond weer uit voor hun vastenavondcentje dat telkens gebeurt op Verloren Maandag. Ze trekken met beursjes met een lint om de hals gehangen van deur tot deur al roepend en al zingend hun liederen voor dit vastenavondcentje:
Brooi, brooi, gef mig ene brooi
en laot nog ewa voor tegen 't joar!
Dit is een overblijfsel uit grootmoederstijd toen men nog rondging met een pin om repen spek te verzamelen die op deze pin werd geregen.
- **Neerharen:** Hier worden op 2 februari nog speciaal kaarsen gewijd en wordt de heilige Blasius vereerd na de Eucharistieviering en oplegging van de brandende kaarsen tegen keelontsteking
- *Daar is geen wijfke,
zo rijk of arm,
of ze maakt haar panneke warm!*
- *Als Lichtmis komt met blommen,
zal de Paasch met sneeuw kommen.*
- *Lichtmis helder en klaar
geeft twee winters in het jaar.*
- *De dagen strengen,
sprokkel komt verklaren,
dat hout en kool moet sparen.
Want maart is nog een tijd,
dat de heer op schaatsen rijdt...*
- Feest van Jezus' Opdracht in de Tempel waarbij in vele kerken kaarsen worden gewijd voor de devotie in het komende jaar.
- *Met lichtmis doet de metselaar een oog open,
ziet hij zonnelicht, hij doet dat ene oog snel weer dicht.*
- De kaarsen gewijd op lichtmis dienende voor verscheidene gelegenheden: berechting, overlijden, donder en bliksem, enige druppels in het zaaigraan, betrekken van nieuwe woning, ook op de bodem van een doodskist.
- **As:** Maria-Lichtmis, kaarsenwijding met processie door de Sint Theresiakerk. (1996)(1997).
- De traditie zegt dat er op 2 februari pannekoeken worden gebakken met 5 BEF in de hand. Zo zal je het volgend jaar geen geldzorgen hebben.
- **Genk:**
*Onze Lieve vrouwe lichtdag,
Als de zon te vroeg schijnt op den toren,
dan is 't vlas verloren!*
- *Met Lichtmis beginnen de hinnen
Het stooksel uit de heggen te scharren,
't geen in den winter onmogelijk was.*
- *Drupt met Lichtmis de hagedoren,
Dan is 't een fel jaar voor het koren!*
- *Meersgras,
Gaat en pril door zijnen naas!*
- *Als de kwakkerden vóór half meert zingen,
Dan krijgen ze nog drij "stillingen".
(Deze spreuken komen uit "Daghet, 1889")*
- Op Lichtmis verhuisden eventueel het personeel (meiden en knechten) naar een andere boer. De nieuwen kregen traditionele haardkoeken die onmiddellijk moesten bij de haard opgegeten, zogezegd om zich thuis te voelen en om geen heimwee te krijgen. Daarbij werd ook drank (mis)bruikt wat soms de spuigaten te over liep. Bij Lichtmis leefden ook andere tradities: "lichtmissen" werd genoemd voor mensen die zich aan uitpattingen overgaven, zoals lichtzinnige meisjes of losbollen (P.v.Z.)

3 februari.

- Feestdag van de heilige Blasius, aanroepen tegen keel- en maagpijnen en blaasonstekingen. (1316.)
*Als 't op Blasius regent en waait,
zeven weken lang,*

wind-en watermolen draait.

- **Meeuwen:** St. Brigittaviering vereerd door allen die met vee of boerenbedrijf te maken heeft. Verering van de relikwie en omhaling voor de Salvatoriaanse Hulpactie. Heilige uit de 7de eeuw, waarbij de relikwie wordt vereerd na elke Mis. Voetbedevaart naar het Brigidakapelletje.
- *Blasius is een koud manneke,
Apollia is een koud vrouwke. (9 febr.)*
- Blasius wordt aanroepen tegen brandwonden en keelziekten. In verschillende dorpen ook voor blaasziekten en maagpijnen. Keelziekten vooral in de kerk van Alde Biesen te Rijkhoven.
- Volgens Gezelle's Duikalmanak :
*Zelden is gelegen,
groot wind zonder regen,*
- *Windeken over nacht,
is waterken in den gracht?*
- *Tegen wind
en is geen blazen.*
- *Veel wind,
veel oorloge.*
- **Neerharen:** In de St.-Lambertuskerk wordt Blasius vereerd en aanroepen tegen keelpijn met verering van een relikwie.
- Blasius, zelfde viering in **Jesseren, Heppen, Tongeren en Leopoldsburg, Wimmertingen, Rijkkel, Walbets.(1997).**
- **Walbets:** feestelijkheden in tegenwoordigheid van de Hospitaalridders in het geclasseerd kerkje met uitreiking van de Blasiuszegen.
- **In 1918 werd op deze dag de zelfstandige staat Vlaanderen in de Beurs voor 7000 aanwezigen uitgeroepen. Zijn we lang vergeten!**
- *Blasius op,
Blasius neer,
blaast hij nog,
ik blaas weer.*
- **Leopoldsburg-Heppen:** Jaarlijkse bedevaart naar de H.Blasius en dit sedert meer dan een eeuw, met aanroepingen en zegeningen tegen keelziekten, kinderziekten en dit ter gelegenheid van de winterkermis.
- **Rijkhoven-Bilzen:** Traditiegetrouwe Blasiusviering waarbij de heilige aanroepen wordt tegen keel- en kinderziekten. Tevens is hij patroon van de wevers en wolhandelaars. Telkens na de Mis wordt de Blasiuszegen gegeven en heeft de oplegging van de kaarsen plaats. De H. Blasius was bisschop van Sebaste in Cappadocië, maar later onderging hij de marteldood. De plechtigheid gaat nog altijd door in de kerk van Alden-Biesen (1994)Rijkhoven) met oplegging van de kaarsen. Men verhaalt van hem een wonderbare genezing van een kind dat een scherpe doorn in de keel had. Daarom legt men de kaarsen op en leest men een beschermingsgebed. Het beeld in Rijkhoven dateert uit 1606. Pastoor Janssen heeft me niet willen verklappen welk speciaal gebed hij bij de oplegging van branden kaarsen prevelde. De H. Blasius wordt ook aanroepen tegen blaas"ziekten, maagpijnen, winderigheid, veeziekten, keelpijnen en de roos, waarbij men te Wimmertingen spek, duiven en ander kleinvee offert.
- *Sinte Apolijn,
genees mijn tandpijn
in mijn mondje,
voor een stondje.*
- **Jeuk:** Bedevaart naar de St Amanduskapel te Heiselt met de aanroepingen en de verering van de heilige voor genezing van reuma en jicht. In Vlaanderen wordt de H. Blasius aanroepen om aandoeningen van de urineblaas, nierstenen, blaasstenen te genezen.
- **Wijshagen:** Viering van een octaaf aan de H. Amandus waarbij elke tweede zaterdag en zondag van de maand de relikwie ter verering wordt aangeboden.
- **Walbets-Landen:** Blasiusviering in tegenwoordigheid van Tempeliers en Hospitaalridders van St Jan. Blasiuszegen met oplegging van gekruiste brandende kaarsen in vorm van een St. Andrieskruis. De viering spreidt zich over drie dagen en worden telkens opgeluisterd door de zangkoren van Brustem, Landen en kinderkoren uit Landen en Gingelom. (ook nog in 1994). Telkens met speciale zegening.
- **Leopoldsburg:** H. Blasiusviering met oplegging van de Blasiuskaarsen met litanie van de heilige

- De heilige Blasius was bisschop van Sebaste in Armenië en weer om zijn geloof onthoofd in de gevangenis onder keizer Licinius.(1316). Daar genas hij een kind dat dreigde te stikken en wordt also patroon als beschermer van keel- en kinderziekten, maar ook van de wevers en de wolhandelaars.
- *Sinte Blasius,
wind en wasius!*
- *Als het op Blasius waait,
zeven weken lang de molen draait.*
- *Sinte Blasius, sinte Blasius,
wind en wasius!*
- *Als het op Blasius waait,
zeven weken lang de wind- en watermolen draait!*
- Blasius is een volksheilige die men moet aanroepen bij een "blaar" of een erge verbranding, omdat in de naam en in de wonde een "blaas" hoort. St. Blasius wordt aanroepen en vereerd door de molenaars. Ook de muzikanten en wolarbeiders.
- **Jeuk:** St. Amandsviering in het gehucht Heilselt waar in dekkapel een plechtige hoogmis wordt gezongen en er komen talrijke bezoekers en bedevaarders die deze heilige aanroepen tegen jicht.
- **Geneiken-Lummen:** Hier bestaat er sedert mensengeheugnis een verdienstelijk sacramentgilde die een zeer actief gildeleven onderhoudt.
- **Neerpelt:** Bij gelegenheid van de St. Antoniusfeesten wordt er telkenjare nog beeldjes van Sint Theunis verkocht, bij de Pastoor.
- *Als de kat in februari in de zon ligt,
moet ze in maart achter de stoof.*
- Sint Rembert van Torhout
- *Water op Sinte Agathe,
is melk in de boterkarn!*
- Sint-Agathe van Sicilië, patrones van de vuurwerkmakers en glasblazers (1251).
- *Zolang de maan wast tot volle majesteit,
is het voor snoeien
en oogsten de beste tijd.*

4 februari.

- De Heilige Veronica , patrones van de fotografen.

5 februari.

- **Diepenbeek:** Op Vette Dinsdag, stoet met verkleede boeren en boerinnen, koetsen, en strommelaars en spekschooiers, met wit hemd boven de gewone kleren en breedgerande hoeden, versierd met bloemen en strikken, puntige stok om van huis tot huis spek te verzamelen.
- S. Agatha (1251) van Sicilië, wordt vereerd door de glasblazers en de hoogovenarbeiders, ook de klokkengieters, maar ook aanroepen tegen borstkwalen en door de vuurwerkmakers. Vooral aanbeden door de ingeweken Sicilianen in de mijnstreek. Deze heilige wordt aanroepen tegen borstkwalen.
- *Op Sint Aghaat,
is er melk in de boterkaar.*
- *Water op Sint Agatha
is melk in de boterkarn.
(C.W.B.)*
- H. Aghaat, bid voor ons,
bescherm ons ten kanker en ettergezwel.
- Sint Amand (Amandus),(1684, apostel van de Franken)
- *Sint-Amaan,
doet het zaai kleed aan.*

6 februari.

- **Tongeren:** St. Jozef. voorbereiding voor het feest van de H.Rita waarbij elke donderdag gedurende 15 weken een speciale Eucharistieviering plaats grijpt.

- **Gingelom-Jeuk:** St Amandus viering in de wijk Heiselt. Na de mis, aanroeping en verering aan de heilige, aanroepen tegen jicht.
- **Rijkhoven:** Traditionele Sint Blasiusviering in de kerk van Aldebiesen Deze wordt aanroepen tegen keelziekten en tandpijn waarbij twee kaarsen kruislings rond de hals worden gelegd. Er bestaat ook een fanfare met patroonheilige St. Blasius.
- Dorothea (Dora, Dorine, Doris,) patrones van de bloemisten.
- **Wezeren:** Acht dagen noveen tot de heilige Amandus met aanroepingen tegen lamheid, jicht, reumatiek, stuipen, eczema's, en zenuwziekten. In feite vangen deze feesten reeds aan op 6 febr. en duren tot 14 febr. zijnde een noveen waarbij haast elke dag een bedevaart plaats heeft uit de omliggende dorpen. Tevens wordt de aandacht telkens weer getrokken op hetaltaar, dat het oudste van het land zou zijn.
- **Stokrooi:** Drukke bedevaart elk jaar en dit seder lang naar Sint Amandus, met verering en aanroeping om genezing te bekomen van reuma en jicht en lamheid. De zieken moeten door een ijzeren ring kruipen en lid worden van het Broederschap. Verslag wordt gegeven over de verkregen gunsten en genezigingen van het voorbije jaar. St. Amandus wordt aanroepen door de apothekers en houtzaggers. De reumatiek zou door deze heilige worden genezen door achter in de kerk door een ijzeren ring te kruipen. (Kerkhoven en Stokrooi).
- Heilige Dorothea, patrones van de bloemisten.
- Oud gebed uit Oostham:
 Lieve Heere en Sente Amand,
 gingen t' samen achter 't land,
 zonder stok noch roe in hulder hand.
 "Heer" zeide hij ,
 Sinte Amand, daar zijn wormen in dat land,

 En de Here zei tegen sente Amand:
 Wel, steek uit uw rechter hand,
 en, 't zij zwart, wit, geel of rood
 binst drie dagen zijn ze allemaal dood.

7 februari.

- *Sinte Dorothee,
brengt meestal sneeuw mee.
(1998 wel)*
- Feestdag van St. Romuald.
*Op deze dag zegt men;
Wil het vee in mei al grazen,
dan moet Romuald stormen en blazen.*
- Schrijf kritiek in het losse zand,
en de weldaden grift men in de hand.
- Feestdag van de heilige Chrisolius, die onthoofd werd, waardoor hij ingeroepen wordt bij hoofdpijnen.
- Sluiterkens-dag voor de moeders waarop zij buitengesloten worden en door een gift weer binnen mogen.

8 februari.

- **Sint-Truiden:** Verloren maandag op kermismaandag met gekende paard-en-veulenmarkt met daarna monstercavalcade (1937).
- Geeft de sprokkelmand de winter niet,
hij is voor Pasen in 't verschiet.
- *Brengt februari geen winterweer,
dan zorgt april er wel voor !*
- **Schrijf kritiek in het zand,**
- **doch kap de weldaden in het marmer.**

9 februari.

- Feestdag van de H. Apolonia, aanroepen door tandartsen en tegen tandpijn. (1249)
- *Sinte-Plonje van Achterbos,
van de tandpijn ons verlos !*
- *Sinte Polonia,
'k heb pijn aan mijn tronia.*
- **Niel/bij As:** oude verering van de H. Apolonia.
- **Lanaken:** In 1955 afgebroken kapel, terug opgebouwd in 1982 met nieuw beeld en bidprentje. Eigenaardig gebruik: hart in zand met witte bonen afgeboord , door pelgrims mee naar huis genomen.
- *Voor de oogst is het altijd goed,
Als Sint-Apolonia het waaien doet.*
- **Leut:** Bij de Zusters van Vincentius à Paolo ken men een bidprentje halen om van tandpijn af te komen! De kinderen moesten hun uitgevallen tand over de schouder werpen
- en zeggen: Tand, tand, een andere tand, volgend jaar een nieuwe tand. Anderen legden hun tand op de schouw en het muisje nam hem mee en legde er een geldstuk neer.
- **Jeuk:** St. Amandusviering in de wijk Heiselt en aanroeping tegen jicht.
- **Spouwen:** Amandusviering in Wezeren met achteraf kermis, belegde broodjes met ham, kermisvlaai enz.
- **Mettekoven:** St.Amanduskermis met mis voor alle overleden parochianen.
- Deze dag wordt de H. Apolonia aanroepen tegen tandpijn. Zij stierf te Rome op de brandstapel nadat de beulen haar de tanden hadden uitgeslagen.
- *Voor de oogst in het altijd goed,
als Apolonia het waaien doet.*
- Viering door tandartsen en patienten van de H. Apolonia. Gekende middelen zoals een borrel, met een tand van een dode tegen je eigen tand wrijven, een schietgebed onder de consecratie en dies meer, zijn gekende volksgebruiken. Toen we jong waren moesten we de tand op het schouwblad leggen en 's anderendaags legde het muisje een geldstuk.
- Sint Apliantje van het achterbos,
van de tandpijn ons verlos.
- Tand, tand m'n andere tand,
't volgend jaar een nieuwe tand.
- Sente Apolone, verlos me van de pijn,
't zij groot of klei
- Heilige Apollonia, 'heb pijn aan mijn tronia,
Da'k geen korsten meer bijten kan,
Verlos er mij dan van.
- Te weinig eten of te weinig krijgen zijn in de volksmond snel uitgedrukt:
Krijg ik niet meer,
dan kan het in m'n holle tand.
- Uiteraard ook aanroepen door de tandartsen.
- Kook de Apoloniabloem,
En snuif de dampen op:
Weg kiespijn of verstopte neus!
- *Apollonia komt binnen met een witte hoed,
Of met een hoge vloed.*
- *Voor d' oogst is het altijd goed,
Als Apollonia het hard waaien doet.*
- Sinte-Apollonia, zo dicht bij de Heer,
Daar hebt ge uwen oude tand weer,
Geef me nu gauw een andere tand,
Die er vaster in staat,
En er nooit meer uitgaat. Amen.
- Sente Ploone werd op vele plaatse vererd;
Maar 't Elst es den toeloop 't felst!
(PvZ)
- Rond het zes jaar worden, verliezen kinderen gewoonlijk hun eerste tandjes: men legt deze op de schouw en bidt:
Muize, Muizemanneken,,
geef mij een andere tandeken,

liever een tand van steen,
dan eenen van been!

- Een omstandig onderzoek in Limburg door Hervé Daras in de Oostvlaamse Zanten 1993 nr. 1, onderzoekt deze auteur in een studie veldwerk de verschillende bedevaartplaatsen van de H. Apollonia. Hij haalt Binderveld, Genoelselderen, Haren, Heppeneert, Heusden-Zolder, Kerniel-Klooster van Kolen, Kortebos; Lanaken, s' Graven-Voeren, Sint Hubrechts-Hern, Tongeren, Wijchmaal, Achel, Alken, Gerdingen, Leut, Lummen, Molenbeersel, Neerharen, Niel-bij As, Sint Truiden, Veulen, Stevoort en Stokrooi en Zelem Zonhoven aan, waar de verering in min of meerdere mate nog bestaat.
- Onze Lieve Heer, daar hebt ge uwen ouden tand weer,
geef me gauw en andere tand,
die er vaster in staat en er nooit meer uit gaat.

10 februari.

- **Kleine-Spouwen:** Bedevaartplaats naar de H.Amandus aanroepen tegen jicht, verlamming, gewrichtsziekten en kanker. Op die dag werd ook het medecijnmannetje druk bezocht: n.l. het Menneke van Spouwen.
- Om regen te bekomen aanroept men deze dag de heilige Scholastica.
- **Wezeren-Landen:** St. Amandusviering met samenkomst van pelgrim die de heilige aanroepen tegen reuma, jicht of stress. Kerk reeds vermeld in 1500 en gunsten verleend door Paus Pius V. Bestaande Broederschap voor de verering van St Amandus.
- *Op februari tien,
houdt de winter het voor gezien.*
- *Op februari tien,
houdt de winter het weldra voor gezien.
(dooi na harde winter in 1996).*
- **Bilzen:** Spokentocht georganiseerd door de oudervereniging.

11 februari.

- **Dilsen:** Op deze dag in 1897 werd een herdersstaf als symbool van de herderlijke taak van de parochiepriester voor de eerste maal overhandigd aan pastoor M.van Welsden. Dit ritueel werd nu weer in gebruik hersteld bij de inhuldiging van de nieuw pastoor R. Peeters.
- Feestdag van O.L.Vr. van Lourdes. Eerste verschijning in 1858 aan Bernadette Soubirous. Inmiddels werd over heel Europa deze devotie ontwikkeld en door nagemaakte grotten verpersoonlijkt. Gekend zijn deze van **Oostakker, Zutendaal, Neeroeteren, Dorne, Niel bij As, en kapellen te Molenbeersel en Dilsen**
- **Zammelen:** Plechtige feestviering van de H.Amandus en Mis en Lof met verering van de bijzondere relikwie van St. Amandus die alle vrijdagen ter verering aan de gelovigen wordt aangeboden.(Luikerland).(1890) Indien op zondag, wordt O.L.Vr. van Lourdes herdacht.
- **Meeuwen:** In samenwerking met de heemkundige kring "de Reengenoten" wordt een Sint Antonius viering en verkoop georganiseerd en in de zeer bekende stijl de koopwaar per opbod verkocht.
- **Meeuwen:** rond deze datum, bedevaart naar St. Jozef te Leuven, met een bezoek aan Scherpenheuvel langs Aarschot.
- Vlaanderen viert deze dag de heilige Geertrui van Nijvel. Ze werd geboren in Landen in 626. Haar ouders waren Pepijn van Landen en Ida van Landen. Haar zuster was de heilige Begga. Vereerd om haar bescherming tegen ratten en muizen volgens volgende formule:
Ratten, gij lelijke dieren,
ik zweer bij de zon, de maan en de sterren
die in het hemels firmament staan,
dat gij mijn woning zult verlaten,
mijn huis, mijn stal en schiere
en dat zult gaan waar het beter is dan hier.
(CWB).

12 februari.

- H. Gertrudis van Nijvel (1659).

- *Geeft februari klaverblad,
Pasen dekt met sneeuw uw pad!*
- *Op Sint-Geertrui
komt de warmte de grond uit.....!*
- Die vroeger op reis moesten, dronken de "Sint-Geertenminne" om een voorspoedige reis te hebben.

13 februari.

- Te **Aldeneik**, worden op deze dag speciaal de heilige maagden Harlindis en Relindis aanroepen tegen allerhande kwalen.
- Eeuwfeestviering in 1997.
- *Zingt de leeuwerik hoog in de lucht,
heerlijk weer voorspelt zijn vlucht.*
- Sluiterkensdag voor de vaders.
- Askruisje, koud en kil,
teken mij stom en stil,
teken mij voor de ergste nood,
voor de dood !

14 februari.

- Algemene viering van Sint-Valentinus, patroon van de verliefden en aanroepen tegen de vallende ziekten, vanwege de "VAL"entinus. Maar het kan ook de herdenking zijn van de martelaar, vervolgd door Claudius II te Rome, waar Julius I, op de Via Fiaminia een kerk bouwde. Maar het kan ook deze van Terni zijn wiens gebeente daar nog bewaard en vereerd wordt. Vermoord te Rome rond 240 n. C.
- Valentijnsvieringen in de kranten met aankondigingen van een gans blad. (B.v.L. en de Standaard).
- *Met Valentinus de akkers wit,
komen de planten veel later,
hoe je ook bidt!
Dat is gewis!*
- *Valentijn,
Doet soms wat water in de wijn het felste zijn.*
- *Dooi op Sente Valentijn, doet veel water in de wijn.*
- *Is het bos met sint Valentijn in het wit gehuld,
dan zijn weiden en akkers met vreugde vervuld.*
- Deze dag geeft men bloemen, zogezegd om zijn eigen zonden wit te wassen, want een oude volksspreuk zegt:
Met bloemen wordt door een man veel gezegd,
maar nog meer verzwegen!
- Op deze dag begint de paartijd ook voor de vogels. Op die dag kiest elke minnaar zijn geliefde. Uiteraard wordt deze heilige aanroepen door de verloofden.
- **Godsheide:** Herdenking van de ramp van Godsheide waar op 14febr. 1941 35 kinderen en 2 volwassen personen verdronken bij het overzetten van een vlot nadat de brug was opgeblazen door de oorlogsgebeurtenissen.. (14/2/1995)
- *Brengt februari geen winterweer,
dan zorgt april er wel voor.*
- *Is februari fel en nat,
hij brengt ons koren in het vat !*
- **Dilsen:** . Diocesane bedevaart voor zieken vindt telkenjare plaats. In 1897 werd er te Dilsen nog een herderstaf als symbool van zijn herderlijke taak aan de pastoor M. Van Welsen overhandigd. Sindsdien werd dit gebruik niet meer herhaald. In 1987 werd dit gebruik in ere hersteld bij de inhaling van pastoor R. Peeters.
- Rond deze dagen valt Aswoensdag-Karnaval in de kalender als herinnering van de middeleeuwse feesten waarbij Aswoensdag een punt zette aan de voorafgaande braspartijen die veroordeeld werden op een kerkvergadering in 743. In protestanse streken werden deze feesten streng verboden, waarbij deze gebruiken in de katholieke gewesten werden bewaard . Zo treft men een

gebied in Zuid-Nederland Vlaanderen, Nederlands-Limburg , de Rijnstreek, Munchen, Mainz, Italië waar deze feesten uitgebreid bekend zijn.

- Het was ook de Sluiterkensdag voor jongens en mannen.
- Annie de Hoog-Nooy, dichte volgens "De Druivelaar" 1994 volgende tekst:
 Staar u niet blind op roem en eer in uw levenstijd,
 Ge neemt daarvan zo weinig mee straks naar de eeuwigheid.
 Want wat betekent wereldroem ? Een vreugde slechts voor kort,
 omdat al wat des werelds is, zo gauw vergeten is.
 Maar wat de mens door Liefde oogst, blijft altijd even groot.
 Dat wordt in 't hart nooit uitgewist, zelfs ook niet na de dood.
- Meisjes die bloemen dragen,
 mag men kussen zonder vragen,
 maar jongens die dat wagen,
 mag men op hun bakkes slagen.!
- In 1998 op deze dag noteerden wij +17,3°C
- In 1999 noteerde ik nog -7 graden en veel sneeuw.
- Het schijnt dat de feestdag en gebruiken van Sint-Valentijn over 40 jaren weer ingevoerd zijn langs de Britten, de Zwitsers en de Fransen maar dat de economische voordelen hier aan de grond liggen; (P.v.Z.)

15 februari.

- In 1854 geboorte van Prof. Paul Bellefroid, Limburgs voorman enna vervolging uitgeweken en rector van de Hogeschool te Nijmegen.

16 februari.

- **Boechout-Gingelom:** Antoniusviering met Eucharistieviering voor de intentie van de bedevaarders met daarna verering van de relikwie tegen de ziekten in de veestapel.

17 februari.

- **Kozen:** Viering van St. Antonius, patroon van de boeren, slaggers, borstelmakers en voor het vee. Er worden hammen, bloedworst, eenden, kippen, koppen en broden aangeboden. De varkenskoppen worden meestal per opbod verkocht na de Mis, ten behoeve van de plaatselijke goede werken.
- Sint Antonius goede vriend,
 geef dat ik mijn pop weervind?
- Offers worden ook rond het beeld gelegd van zelfgekweekte groenten of dieren.
- Op deze dag begint het teken van de VISSSEN.
- *Gaan de mieren al aan het garen,
 in de tweede maand van het jare,
 zeker moogt ge vast verwachten,
 late vorst en koude nachten.*
- Viering van de H. Antonius en wijding van brood en verering van de relikwie.
- **Hechtel-Eksel:** Grootse en oudste St. Theunisviering reeds gekend in 1680 en na te gaan in de archieven vanaf 1812 . Telkenjare rond de kapel van het Hoxent worden varkenskoppen geofferd die per opbod worden verkocht aan de pelgrims die achteraf hun dorst en honger kunnen voldoen aan zwart brood, witte of rode worsten, met of zonder appelspijs, twee eieren met een zwaarspek (harst of zwaars) met wit of zwart brood, vlaai en koffie met of zonder druppel. In de voorafgaande dienst wordt de relikwie speciaal vereerd door de massa deelnemers.
- **Kuringen:** Het stadsbestuur van Hasselt beslist in Kuringen een bos aan te leggen dat geboortebos zal heten i.p.v. voortaan nog een geboortepremie uit te reiken. Dit zal aan het Prinsenhof worden opgericht. De eerste bomen zullen worden geplant op 9 april 1995.

18 februari.

- Sluiterkensdag voor vaders.
- Feestdag van Bernadette Soubirous van Lourdes (1879).

- *Als de noordenwind in de korte maand niet blazen wil,
Zo blaast hij zeker in april!*
- Na een vochtige en winderige winter, valt heden sneeuw (2000).

19 februari.

- Bonifaas uit Brussel (11265)
- **Boekhout-Gingelom:** Feest en speciale verering van St. Antonius, aanroepen tegen de ziekten in de veestapel.
- **Kozen:** St. Antoniusviering met offer van al wat de dorpelingen zelf hebben gekweekt of voortgebracht en aan de hoogstbiedende wordt verkocht. Achter de kerk en buitengewone mooie pastorie is er het H.Thienis-kapelletje met als bekroning het tau-kruis.
- Feest van O.L.Vr. van Zeven Smarten.
- *Klaar op Sint Silvij,*
zal het nog twee maand winter zijn.
- **Hasselt-Kiewit:** Sterzingen naar aanleiding van Driekoningen ten voordele van de missies, met samenkomst aan het P.I.C. Kiewit, waar onder begeleiding van een volwassene, als koningen verklede jeugd, zingt en steun vraagt, ditmaal voor een dorp in het Ecuadoriaans Amazonegebied. Deze actie loopt over scholen en jeugdbewegingen en is ruim opgevat. Naderhand maken de deelnemers een toffe namiddag mee, na inschrijving.

20 februari.

- **Voeren:** St. Brigida viering door een optocht met opgetooide en bekransde boerenpaarden en wagens. Deze traditie brengt ons terug naar de 17de eeuw en zou wel eens in 1634 teruggrijpen als aanroeping tegen de gevolgen van de tachtigjarige oorlog (1568-1648). Men beloofde elk jaar een den te planten ter hare ere, wat in Neerbeek ook gebeurt. De oude boom wordt verkocht. De kappers trekken naar het bos en bij een gebed voor bescherming mogen pastoor en burgemeester de eerste bijlagen geven. Dan wordt de jeneverfles rondgegeven terwijl men het "klaveren" begint (dit is het ontdoen van de onderste takken). De versierde paarden brengen de boom door Voeren naar Neerbeek terwijl men natuurlijk alle herbergen aandoet.
- *Februari wintert nooit zo fel,
Of hij geeft zijn drie schone dagen wel !*
- De "kamers" worden door de schutterij St. Martinus geschoten en onder het luiden van de kerkklokken wordt de boom opgericht op het plein vlak voor de St. Brigittakapel. Het klokkengeluid luidt: HŠve, hŠve, ter "iere van Sinte Briej".
- **Voeren-Moelingen:** Vastenavond met verbranden van de "Djimmer" en uittrekken van stoet.
- **Sint- Martens-Voeren:** Karnavaloptocht door de Boemeleire.
- **s'Gravenvoeren:** karnavaloptocht verzorgd door de Waggeleirre.
- *Sint Petrus' Stoel,
komt de ooievaar in het gewoel .
Is Sint Pieter zijn stoel geplant,
dan komt de ooievaar in 't land.*

21 februari.

- **Landen:** Viering van de zalige Pepijn van Landen.
- *Is februari guur en koud,
meestal een zomer waar men van houdt.
(cwb).*
- **Vucht:** Bedevaart naar St. Jozef in Leuven.
- **Bocholt:** Traditionaal gaat in Bocholt op Aswoensdag het haringhappen door! (1996).
- **Wellen en Kikmolen Opgrimbie:** Kinderen vonden bij het spelen en graven in dit domein dikke meikevers, wat niet abnormaal schijnt bij plotse weersverbetering. 21/2/96.
- *Sneeuw op modder,
vorst voor drie dagen !
Februari is nooit zo goed
Of het vriest 'n voet*

*En sneeuwt 'n hoed.
(P.v.Z.)*

22 februari.

- Feest van St. Pieters' Stoel welk feest de lente inzet:
- *Petrus' stoel
zet de lente aan.*
- *Ook met Pieters' Stoel,
komen de ooievaars aan hun doel.*
- *Petrus' Stoel,
heft de lente aan.*
- *Ook St.Pieter
maakt of breekt het ijs.*
- *De nacht van Sint-Pietersstoel duidt aan
hoe 't weer de volgende veertien dagen zal vergaan.*
- *De nacht van Sint-Pietersstoel;
duidt aan hoe 't weer de volgende
veertien dagen zal vergaan.*
- *Petrus'Stoel van de baan, komt de lente eraan.
Petrus' Stoel brengt de lente aan,
de zomer brengt ons Sint Urbaan.*
- *Regen op Sint Pieter, brengt regen mee .*
- Bij de Germanen betekende deze dag het begin van de lente .
- *St. Pieters stoeltje koud,
worden veertig dagen oud.*
- *De nacht van Sint-Pietersstoel,
Duidt aan
Hoe veertig dagen
Het weer zal staan.*
- *Sint Mathijs bouwt zich een huis op het ijs,
van stenen muren, maar 't kan niet lange duren.*
- *Als Sint-Pieter synen stoel plant,
dan komen de d'oyevaars weer in 't land.*
- *Rut, rut, sintevogel,
Sinte Pieter dai es komen.
(met dit roepen zouden muizen, vlooien, vlinders en ongedierte verdreven worden)*
- *Na het feest van Sint-Pieters stoel,
Valt de winter op zijn smoel.*
- *Petrus stoel heft de lente aan,
De zomer brengt ons Sint Urbaan.*

23 februari.

- **Zutendaal:** Rond deze dag viert de Geschied-en Heemkundige kring haar Birgittafeest.

24 februari.

- *Sint Mathijs werpt een warme steen op het ijs;
en als het ijs niet breken wil,
dan vriest het nog 6 weken.*
- *Mathijs breekt het ijs,
Is er geen, dan maakt hij het !*
- *Sint Mathijs
geeft sneeuw en ijs,
dan kan men verwachten,
dat het zal vriezen nog veertig nachten.*
- *Sint -Mathijs breekt het ijs,*

- en als hij geen ijs ontmoet,
hij het vriezen doet.*
- *St. Mathijs gooit wel een hete steen op het ijs.*
 - *Op sinte Mathijs, zag men noch sneeuw, noch ijs,
maar tegen half maart, kruiste men de Maas met kar en paard.*
 - *Met Sint Mathijs
zag met nog sneeuw of ijs,
maar over half maart,
trok men over d' mase
met of zonder peerd.*
 - *Op Mathiasdag eindigt de winter,
Maar als het nog een winterse dag is,
Houdt het winterweer
Nog veertien dagen aan.
(P.v.Z)*
 - *Als sint Mathijs geeft sneeuw en ijs,
brengt de lente van de wijs.*
 - *Sint Mathijs breekt of maakt het ijs.*
 - *Schijnt op Aswoensdag de zon, dan schijnt ze tot en met Pasen.*
 - *Met Carnaval lengen de dagen, naar ieders welbehagen.*
 - *Observatie: Op deze dag Sint Mathijs, is na een lange winter het ijs gebroken en is de nieuwe lente begonnen.(1996).*
 - *Sint-Mathijs, bouwt hem een huis op 't ijs,
van stenen muren,
maar 'ten kan niet lang meer duren!
(P.V.Z.)*
 - *Sinte-Mathijs,
Brengt sap in het rijs,
En maakt of breekt het ijs.
(P.v.Z.)*
 - *Als Sint-Mathijs geeft sneeuw en ijs,
dan kan je verwachten,
dat het zal vriezen,
nog veertig nachten !*
 - *Dits de dach van Sinte-Mathys,
up dezen dach, des syt wys,
so comt de soeten lente in
die es des somers broederkin !*
 - *Als met aswoensdag de zon schijnt, dan volgt een goed appeljaar. Plant men op deze dag, zal het altijd groen blijven en goed lukken! Viel in 1998 op Sint Mathijs, neutraal weer! In 1997 regenweer, storm en wind !*
 - **As:** Haring Happen.
 - **Niel bij As:** Zevenmaal zeventig maal vergeving.
 - **As:** Kinderkarnaval.
 - **As:** 28/2/98. Karnavalstoet. (volgens de Belleman Genk, 28/2/98).
 - *In februari sneeuw en regen,
betekenen goddelijke zegen.*
 - *Sint Walburgisnacht:
Regen in Sint-Walburgisnacht,
heeft steeds de kelder vol gebracht !*
 - *Zie discussie over datum in Kerk en Leven. (clas.)*

25 februari.

- **Neeroeteren-Voorshoven:** Bedevaart naar St. Jozefsheilgdom te Leuven
- Rond deze tijd begint de Vastentijd.(1996.)
- In sommige dorpen kent men op 24-25-26-27- de "sluiterkensdag", dag waarop moeders, vaders, meisjes en jongens werden getrakteerd met geschenken.
- *Regen op Sint-Walburgis nacht,*

*Heeft steeds de kelder volgebracht.
(P.v.Z.)*

- **Tessenderlo:** Verkleed kinderkarneval georganiseerd door de B.G.J.Gezinnen.

27 februari.

- **'s Gravenvoeren:** viert morgen zijn Dullendinsdagstoet.

28 februari.

- Schrikkeldag. Viering van de heilige Romanus tegen buikloop en andere interne ziekten.

29 februari.

- Het schrikkeljaar laat de maand februari 29 dagen tellen. (1996).
- DIE DAN GEBOREN WERDEN HEBBEN PECH.
- *Februari mist
hooi in de kist.*
- *Voor oude mensen heeft de maart,
kwaad in hare staart.*
- *Kom ik door maartje,
leef ik nog een jaartje?*
- Deze maand valt ook vastenavond. In 1996 was dit op: Woe. 28/2/96
- *Schijnt op Aswoensdag de zon,
Dan schijnt ze tot en met Pasen.*
- *Sint-Romanus hel en klaar,
wijst ons op een vruchtbaar jaar !*
- *Schrikkel komt verklaren
dat men hout en kool moet sparen.*
- *Een dooi zonder regen of wind,
is niet waard dat hij begint !*
- *Een veel te vroege lente,
Geeft brood zonder krenten.*
- *Groeit in februari het gras,
Draag dan met Pasen een dikke jas !.*
- *Als het kort maandeke,
Teveel op maarte trekt,
Een scheve muil de boer dan trekt.*
- *Muggetjesdans in de Sprokkelmaand,
Boerkes, wacht op uw hooitas!
(opgemerkt op 28 februari 2000)*
- Schrikkeldag 29/2/2000 : B.v. Limburg dwars gedrukt!
- Zeventig dagen voor Pasen : Septuagesima.
Zestig dagen voor Pasen : Sexagesima.
Donderdag voor Quinguagesima: Vetten Donderdag.
Vijftig dagen voor Pasen : Quinquagesima.
Zaterdag voor de Vasten : Vrouwkensdag.
Karneval: Drie dagen voor de vasten.

SAMENVATTING FEBRUARI

Gebruiken

- Zoutleeuw : Gildefeest St. Sebastiaansgilde.
- Neerpelt : Te koop aanbieden van beelden van Sint Antonius van Padua.
- Heusden : Bedevaart naar Medjugorje.
- Gingelom : Vastenavondbedelen met eigen lied.
- St. Huibrechts Hern : Kluisfeesten.
- Bocholt : Haringhappen op Aswoensdag (1995).
- As : viering van de dopelingen.
- Geneiken-Lummen : Sacramentsgilde.
- Mijnstreek : Sicilianen vieren Sint Agatha.
- St. Truiden : Verloren Maandag.
- Dilsen : Overhandigen van hersterstaf aan nieuwe pastoor.
- Godsheide : Herdenking ramp overzet Albertkanaal met 35 verdrinken kinderen.
- Dilsen : Diocesane bedevaart.
- Landen : Viering Gertrudis van Myra en Ida van Landen.

Heiligenverering

- Blasius : Heppen, Neerharen, Alde Biesen Rijkhoven, Jesseren, Leopoldsburg, Tongeren, Membruggen, Heppen, Walbets
- Brigida : Zutendaal, Koersel, Meeuwen, Voeren
- Amandus : Meeuwen Gruitrode, Jeuk, Wijshagen, Gingelom, Weseren, Kleine Spouwen, Mettekoven, Kozen, Voeren , Zutendaal
- Antonius : Neerpelt, Meeuwen, Bouchout, Kozen, Munsterbilzen, Hechtel, Eksel, Bouchout
- Rita : Tongeren
- Apolonia : Niel bij As, Genoelselderen, Haren, Heppeneert, Heusden, Zolder, Voeren, Sint Huibrechts Hern, Tongeren, Wijchmaal, Achel, Alken, Gerdingen, Leut, Lummen, Molenbeersel, Neerharen, St. Truiden, Veulen, Stevoort, Stokrooi, Zonhoven , Zammelen
- Jozef: Meeuwen, Vucht, Neeroeteren Voorshoven
- Valentinus : Hasselt
- Harlindis en Relindis : Maaseik, Aldeneik

Data

- Carnaval : Voerstreek.
- Tessenderlo: kindercarnaval.
- Hasselt : Geboorte Dr. Bellefroid.
- Kuringen : Geboortebos.
- Algemeen : bakken van pannekoeken op Lichtmis.

Aan V.T.M.
De Weerman
Postbus 550
Vilvoorde 1

Geachte Heer,

Hierbij zend ik U een deeltje uit een onuitgegeven werk : Dagklapper voor Limburg, dat een optekening is sedert 1900 van allerhande volkskundige aantekeningen per dorp en per dag . Omdat er nogal wat weerspreuken in staan, dacht ik, o vermetele, dat U dit misschien kan gebruiken.
Ik wens mijn naam niet te vermelden, maar hoop wel iets van U te horen, langs de T.V.
Hartelijke groeten, ook aan Jos,

van,
Rino Ceros
postbus 60
3665 As

geen antwoord !

1 feb. 1994.

INDEX PLAATSNAMEN EN HEILIGEN

A		L	
Aldeneik	10, 16	Landen	5, 9, 12, 16
Amandus	3, 5, 6, 7, 9, 16	Lanklaar	2
Antonius	2, 9, 11, 12, 16	Leopoldsburg	5, 16
Apolonia	8, 16	Leut	8, 9, 16
As	4, 8, 9, 14, 16, 17	Lummen	6, 9, 16
B		M	
Berg-Waterloos	2	Maasmechelen	2
Bilzen	5, 9	Meeuwen	1, 3, 5, 9, 16
Blasius	4, 5, 6, 7, 16	Mettekoven	8, 16
Bocholt	12, 16	Moelingen	12
Boechout	11	Molenbeersel	2, 9, 16
Booienhove	2	N	
Brigida	1, 12, 16	Neerharen	2, 4, 5, 9, 16
D		Neeroeteren	2, 9, 14, 16
Diepenbeek	6	Neerpelt	3, 6, 16
Dilsen	9, 10, 16	Niel	8, 9, 14, 16
Dorne	2, 9	O	
E		Oostakker	9
Eisden	2	Opglabbeek	1
G		Opgrimbe	12
Geneiken	6, 16	Opoeteren	1
Genk	4, 14	R	
Gingelom	4, 5, 7, 11, 12, 16	Relindis	10, 16
Godsheide	10, 16	Rijkel	5
Gruitrode	3, 16	Rijkhoven	1, 5, 7, 16
H		Rita	6, 16
Halle	2	Rotem	2
Harlindis	10, 16	S	
Hasselt-Kiewit	12	s'Gravenvoeren	12
Hechtel-Eksel	11	Sint-Truiden	7
Heppen	1, 5, 16	Spouwen	8, 9, 16
Heusden	3, 9, 16	Stokrooi	7, 9, 16
J		T	
Jesseren	5, 16	Tessenderlo	15, 16
Jeuk	5, 6, 7, 8, 16	Tongeren	5, 6, 9, 16
Jozef	6, 9, 12, 16	V	
K		Valentinus	10, 16
Kessenich	2	Voeren	1, 9, 12, 16
Kikmolen	12	Voorshoven	14, 16
Koersel	1, 16	Vucht	12, 16
Kozen	11, 12, 16	W	
Kuringen	11, 16	Waaiberg-Leuven	1

Walbets	1, 5, 16
Wellen	12
Wezeren	7, 8, 9
Wijshagen	5, 16
Wimmertingen	5

Z

Zammelen	9, 16
Zoutleeuw	2, 16
Zutendaal	1, 9, 13, 16